

Руси, т. 7. К., 1995; Мищик Ю. Два листи гетьмана Нероди (Бородавки). В кн.: Марра mundi. Збірник наукових праць на пошану Ярослава Дашкевича з нагоди 70-річчя. Львів—К.—Нью-Йорк, 1996.

П.М.Сас.

БОРОДАЄВСЬКИЙ Сергій Васильович (1870—1942) — теоретик та організатор кооп. руху в Україні, громад. діяч. Н. в м. Охтирка. Закінчив юрид. ф-т Харків. ун-ту. Співробітник від. дрібного кредиту Держ. банку, секретар С.-Петербур. від. Моск. к-ту сел. кооп. т-в, старший ревізор Управління дрібного кредиту, чл. міжнар. кооп. спілки, лектор Вищих комерційних курсів та Політех. ін-ту в Санкт-Петербурзі. Від 1910 — віце-дир., дир. департ. торгівлі Мін-ва торгівлі й пром-сті, чл. Центр. к-ту ошадно-кредитних т-в (1910—17). 1918 — товариш міністра торгівлі й пром-сті *Української Держави*. За часів *Директорії УНР* виконував урядові доручення (1919 організував та очолив в Одесі Всеукр. об-ня вироб. кооперативів). 1919 змушений емігрувати спочатку до Стамбула, а потім до Парижа (Франція). На еміграції (1921—22) читав лекції з історії й теорії кооперації в Міжнар. акад. в Брюсселі (Бельгія), а також у Паризькому ун-ті (Сорбонна). Проф. *Української господарської академії* в Подєбрадах, Укр. тех.-госп. ін-ту, *Українського вільного університету* в Празі (1931—42; обидва — Чехія). Учасник багатьох міжнар. з'їздів з питань кооперації. Автор ґрунтовних праць з історії й теорії кооп. руху: «Історія кооперативного кредиту» (1923), «Історія кооперації» (1924), «Теорія і практика кооперативного кредиту» (1925), «Принципи кооперативного кредиту» (1927, всі — Прага) та понад 500 фахових статей різними мовами, що видані у 22 країнах світу.

П. у м. Прага.

Літ.: Науковий збірник Українського Вільного університету в Празі, т. 3. Прага, 1942; *Витанович І.* Історія українського кооперативного руху. Нью-Йорк, 1964; Українські кооператори. Львів, 1999.

В.І. Марочко.

БОРОДАЙ Василь Захарович (н. 18.08.1917) — укр. скульптор. Нар. худож. СРСР (1977), дійсний чл. Акад. мист-в СРСР (1973, нині Рос. акад. мист-в). Учасник *Великої вітчизняної війни Радянсь-*

кого Союзу 1941—1945. Н. в м. Катеринослав (нині *Дніпропетровськ*). 1947—53 навч. в Київ. худож. ін-ті у М.Лисенка. Осн. тв.: композиції «Юність» (1951), «Іван Богун» (1954), «Леся Українка», «Земля моя» (обидві — 1951), «Пам'яті товариша» (1974), «Вічна слава героям» (1975); пам'ятники: М.Щорсу в Києві (1954, у співавт.), партизанам-ковпакавцям у м. *Яремча* (1967), Т.Шевченкові в Арров-парку (м. Нью-Йорк, США, 1970), монумент Батьківщині-матері меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941—1945» (1981), пам'ятник засновникам Києва (1982) та ін. 1966—73 — ректор Київ. худож. ін-ту (з 1971 — проф.). 1968—80 — голова Спілки художників УРСР. Депутат ВР УРСР 9-го скликання. Нагороджений орденами Леніна, Трудового Червоного Прапора та ін. відзнаками.

Літ.: *Лобановський Б.Б.* Василь Захарович Бородай. К., 1964; *Фогель З.В.* Бородай. М., 1968.

Л.І. Ткачова.

БОРОДАЙ Михайло Матвійович (1853—1929) — театральний діяч, антрепренер (утримувач театральної трупи). У 1870-х рр. працював у *Харкові* в театрі М.Дюкова актором на вихідних ролях. Створив «Товариство драматичних акторів», яке вісім сезонів працювало в Харкові, десять сезонів — у Катеринославі (нині м. *Дніпропетровськ*), *Києві*, *Полтаві* (1880—90-ті рр.). 1901—07 утримував антрепризу в Київ. опері, одночасно (1902—04) — т-во «Бородай і К» в театрі «Товариства грамотності» (Троїцький нар. дім).

У його театрі виступали: О.Мишуга, О.Боронат, Л.Собінов, Ф.Шалютін, М.Баттістіні, М.Фігнер; диригенти: І.Паліцин, Е.Купер, А.Маргулян, В.Гельрот та ін. Багато оперних співаків починали свій творчий шлях у трупах Б. Під його кер-вом і за участі всієї його трупи в Київ. оперному театрі проходило святкування 35-річного ювілею діяльності М.Лисенка, влаштоване О.Пчілкою, яке стало великою громад. подією (1903). Уперше лунала на професійній сцені опера ювіляра «Різдвяна ніч». За пультом стояв автор. Опера трупа встановила стипендію ім. М.Бородая для учнів київ. муз. уч-щ.

Після 1917 Б. працював у м. Іркутськ (нині місто в РФ), де й помер.

Літ.: Современный театр, 1929, № 34—35; Русский провинциальный театр: Воспоминания. Л.—М., 1937.

М.О. Рибаків.

БОРОДАЧІ (голл. barthes, польс. brodacze) — назва литов. чвораків (4 грошовиків), карбованих за польс. короля та вел. кн. литов. *Сигізмунда II Августа* 1565—69 на Віленському монетному дворі. Виготовлялися вони з високопробного срібла, тому широко використовувались у міжнар. торгівлі Литви й Польщі з багатьма країнами Зх. Європи.

Літ.: *Зварич В., Шуст Р.* Нумізмати́ка. Довідник. Тернопіль, 1998.

Р.М. Шуст.

БОРОДІН Олексій Артемович (18.02.1908—19.05.1995) — історик. Засл. діяч н. УРСР, д-р істор. н. (1967), проф. Н. в с. Піски, (нині село Козельщинського р-ну Полтав. обл.). Трудову діяльність розпочав наймитом, потім — голова районного комітету *незаможних селян*, перебував на політробіті в Червоній армії (див. *Радянська армія*). 1933—36 навч. в Харків. комуніст. ун-ті і одночасно викладав історію у вузах. 1936—37 — аспірант *Інституту червоної професури* при ВУЦВК. У жовт. 1937 — зав. сектору к-ри Управління справами РНК УРСР. 1938—40 був репресований і перебував в ув'язненні без пред'явлення обвинувачення. Після звільнення працював викл. у вузах. 1949 закінчив аспірантуру Акад. сусп. наук при ЦК КПРС і захистив канд. дис. Від 1956 — зав. каф-ри Київ. ун-ту. Автор понад 80 праць. Виняткову увагу приділяв вихованню викладацьких кадрів. Під його наук. кер-вом підготовлено понад 60 д-рів та канд. істор. наук.

Працював радником з питань ВШ в Пекінському ун-ті, читав курси, лекції у вузах Корейської Нар.-Демократ. Республіки, Польщі, *Югославії*, *Чехословаччини*.

Нагороджений орденами Трудового Червоного Прапора, Жовтневої Революції.

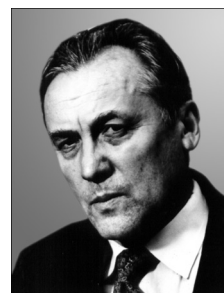
П. у м. Київ.

Л.А. Шевченко.

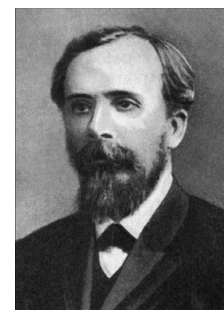
БОРОДІНСЬКА БІТВА 1812 — ген. битва у *Війні 1812* між рос. і франц. арміями. Відбулася 7 верес. (26 серп.) в районі с. Бородіно, за 110 км на зх. від *Москви*. Армії під командуванням імп. *Наполеона I* (135 тис. осіб і 587 гармат) протистояла рос. армія (126 тис. осіб і 640 гармат) під командуванням генерала від ін-

С.В. Бородавський.

В.З. Бородай.

М.М. Бородай.